

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ**ВІДПРАЦЬОВАНОВОГО ЧАСУ ТА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ З ВИКОРИСТАННЯМ****АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ****ВОЛОДИМИР МУРАВЬСЬКИЙ,***канд. екон. наук, доцент кафедри
обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний
економічний університет*

Науково-технічний прогрес призвів до актуалізації впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в облікові процеси. Активно використовуються системи пропуску працівників, які забезпечують контроль за пересуванням осіб, у процесі якого відбувається збір, обробка та накопичення інформації про відпрацьований час. Отримана первинна інформація може бути використана для автоматизації обліку заробітної плати на підприємстві.

У статті розглянуто питання щодо автоматизації первинного обліку відпрацьованого часу працівниками з використанням технології автоматичної ідентифікації осіб, подано рекомендації з впровадження автоматизованого обліку основної та додаткової заробітної плати на основі інформації про час перебування на території (приміщеннях) підприємства. Розроблено інформаційну модель системи автоматизованого контролю за кадровою та обліковою політикою підприємства з використанням системи автоматизованої ідентифікації працівників. Удосконалено організацію обліку інших витрат на утримання працівників за напрямками діяльності (виробництва, управління, збуту та іншої діяльності).

Ключові слова: облік, контроль, автоматизація обліку, заробітна плата, відпрацьований час, ідентифікація працівників.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Більшість великих підприємств використовують прохідну систему пропуску працівників на територію. Завдання пропускної системи полягає в забезпеченні контролю за наявністю працівників на робочому місці та обліку відпрацьованого ними часу.

Автоматизована система пропуску працівників встановлюється по периметру території підприємства у місцях, обладнаних для її перетину. Основний принцип роботи такої системи полягає у ідентифікації працівника в момент прибуття та вибуття його з підприємства. Унікальним ідентифікатором у більшості випадків виступає індивідуальна чіпована картка з біометричними даними. При перетині охоронної території підприємства працівник підносить персоніфіковану картку до зчитувального пристрою. Також при перетині меж підприємства традиційно ведеться контроль за несанкціонованим виносом товарно-матеріальних цінностей.

Реєстрація факту прибуття та вибуття працівника з підприємства є підставою для автоматизованого визначення відпрацьованого ним часу. На практиці використовуються різні варіанти автоматизованого збирання та обробки інформації з обліку праці і заробітної плати, вибір яких в значній мірі залежить, з одного боку, від типу виробництва, особливостей його організації і технології; організації і форми оплати праці; застосованих форм первинних документів і їх структури; системи централізованого, децентралізованого або змішаного облікового процесу, форм обліку тощо; з другого боку – типу, класу, комплектності застосованих обчислювальних машин і засобів периферійної техніки; методів організації інформаційного забезпечення; ступеню механізації і автоматизації нормативно-планових розрахунків тощо [1, с. 217]

Проте ефективність такого обліку та контролю залишається сумнівною у випадку наявності працівника на підприємстві, але не виконання ним функціональних обов'язків.

Працівник може перебувати в приміщеннях, які безпосередньо не відносяться до сфери його компетентності. Іншими словами, наявність особи на підприємстві ще не гарантує виконання нею професійних функцій, що не може вважатися ефективним способом обліку відпрацьованого часу та заробітної плати. Також чужою індивідуальною карткою може скористатися інша особа, при цьому порушується принцип персоніфікованої ідентифікації працівника.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ. МЕТА СТАТТІ

Системи контролю та управління доступом активно пропонуються на українському ринку засобів автоматизації діяльності. Автоматизована система контролю доступу – електронна чи електронно-механічна система, що призначена для надання дозволу на прохід персоналу, проїзд транспортних засобів або переміщення матеріалів через вхід (вихід) контрольно-пропускних пунктів зон обмеження доступу [2]. Найбільш часто використовуються наступні системи контролю та управління доступом: турнікети звичайні і настінні; турнікети для проходу в коридорах; шлюзові кабінки; автоматичні двері; роторні турнікети; обертові двері; дорожні блокиратори; шлагбауми; паркувальні системи; круглі розсувні двері; повнозростові турнікети; розсувні турнікети, камери відеоспостереження [3, с. 3].

На сьогодні існує значна кількість програмних продуктів різних розробників для контролю пропуску працівників. Найбільш популярною є система контролю і управління доступом «U-PROX IP». Програмно-апаратний комплекс забезпечує значний рівень масштабованості та ідентифікації осіб на основі відеоспостереження. Система призначена для забезпечення управління доступом на об'єктах різного масштабу – від невеликого офісу до підприємства зі значною кількістю користувачів і дверей [4].

Можливість використання програмно-технічних засобів пропуску працівників для цілей обліку досліджували В.І. Ревенко, О.С. Мам-

чур. Основними засадами автоматизованого ведення обліку праці та оплати на думку науковців є:

- інтеграція кадрового обліку, обліку праці та її оплати в єдине ціле;
- централізація обробки інформації з обліку праці та її оплати;
- автоматизований збір інформації про вихід працівників на роботу та відпрацьований ними час;
- автоматизація типових розрахункових операцій;
- автоматизований контроль за правильністю проведення ручних розрахунків та коригувань [5, с.22].

Важливість автоматизації обліку оплати праці підтверджується наявністю окремих програмних продуктів чи модулів у всіх популярних розробниках програмного забезпечення, серед яких: «ІС: Зарплата і Управління персоналом 8», «Галактика «Управління персоналом», «БЕСТ ЗАРПЛАТА», «Парус-Заробітна плата» та інші. Як доводять А.С. Крутова та О.О. Нестеренко, ключовим компонентом переважної більшості досліджених програмних продуктів є єдина база даних, що зберігає в собі дані різних системних модулів, які являють собою набір функціоналу, що забезпечують ведення діяльності підприємства за будь-якими напрямками (управління, планування, облік, контроль, аналіз тощо), тобто при бажанні споживач може розширяти функціональні можливості [6, с.177]. Але проведений аналіз наявних програмних продуктів свідчить про те, що вони не призначені для ведення оперативного та нормативного методу обліку витрат, а лише можуть порівнювати фактичні затрати ресурсів з плановими [7, с.216]. В облікових програмних продуктах відсутня підтримка технічних засобів контролю за діяльністю та переміщенням працівників для своєчасного обліку відхилення від часових норм роботи персоналу.

На противагу програмам облікового призначення в технічно-програмному забезпеченні контролю доступу наявні функції обліку робочого часу та заробітної плати. Значного рів-

ня інтеграції з системою обліку на підприємстві досягли програмні продукти «STOP-Time». Система обліку робочого часу «STOP-Time» призначена для автоматичного обліку робочого часу персоналу і контролю дотримання трудової дисципліни, оптимізації фонду заробітної плати і кількості робітників [8, с.4]. Основні обліковими функції «STOP-Time» полягають у:

- формуванні графіків роботи підприємства (організації) в цілому, його структурних підрозділів і співробітників;
- підрахунку кількості відпрацьованого часу співробітниками згідно графіків їх роботи;
- контролю відхилень від робочих графіків (нештатних ситуацій);
- формуванні різних видів звітів з можливістю друку [8, с.4].

Проте в комп'ютерній програмі «STOP-Time» недостатньо реалізовані функції фінансового та управлінського обліку. Відсутня інтеграція обліку робочого часу та заробітної плати з іншими об'єктами обліку та обліковими процесами. Відсутність розробок у галузі автоматизації обліку робочого часу та заробітної плати як складової системи бухгалтерського обліку щодо автоматичної програмно-технічної ідентифікації наявності працівників на робочого місці та їх переміщення між територіями підприємства актуалізує тему та мету наукового дослідження.

Мета дослідження. Для активного впровадження комп'ютерно-комунікаційної форми обліку доцільно дослідити сфери автоматизації обліку на основі застосування сучасних технічних засобів збору та обробки даних. Сформовано мету статті, яка полягає в дослідженні організації та методики обліку і контролю виплат працівникам за виконання функціональних обов'язків в робочий час на території (приміщеннях) підприємства. Реалізація мети наукового дослідження передбачає виконання ряду завдань, які полягають у:

- з'ясуванні методики використання системи автоматизованого пропуску працівників та відеоспостереження для цілей автома-

тизації обліку і контролю на підприємстві;

- розробці алгоритму обліку та контролю відпрацьованого часу персоналом із застосуванням системи автоматизованої ідентифікації працівників;

- удосконаленні часових вимірників в облікових процедурах з метою контролю виконання нормативів робочого часу, мотивування працівників до зростання продуктивності праці;

- поданні рекомендацій щодо класифікації приміщень підприємства з метою автоматичного нарахування заробітної плати на основі даних про час перебування на території підприємства та виконання функціональних обов'язків;

- оптимізації комунікаційної взаємодії з працівниками, державними контролюючими організаціями, медичними закладами та банківськими установами щодо інформування про нараховану заробітну плату персоналу;

- дослідженні особливостей обліку інших витрат, пов'язаних з утриманням персоналу, на основі системи автоматизованої ідентифікації працівників за напрямками діяльності (виробництва, управління, збуту та іншої діяльності).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВІДПРАЦЬОВАНОГО ЧАСУ ПРАЦІВНИКАМИ

Рекомендовано встановити пропускні пристрої із зчитування відбитків пальців в усі приміщення підприємства. За основу можна використати охоронну систему допуску працівників до різних приміщень підприємства. На підставі ідентифікації працівника за відбитком пальця надається доступ до певних приміщень.

Автоматизована система ідентифікації у більшості випадків використовується лише для охоронної функції. Рекомендовано інформацію про надання санкціонованого доступу до приміщень підприємства використовувати ще й для обліку відпрацьованого часу працівниками. Доцільно інсталювати пристрої іденти-

фікації працівників на вході в усі приміщення суб'єкта господарювання, що дасть змогу відслідковувати місце перебування персоналу та його переміщення по території підприємства протягом дня.

Аналогічно усе виробниче обладнання необхідно обладнати засобами ідентифікації працівників за відбитками пальців. За кожною одиницею основних засобів закріплюється перелік відповідальних осіб. Ідентифікація працівників у процесі роботи машин та інструментів означає виконання посадових обов'язків. Час, проведений за обладнанням, може бути визнаний робочим часом працівника, що впливає на нарахування заробітної плати. Схожий принцип оцінки відпрацьованого часу уже застосовується в автоматизованих робочих місцях комп'ютерних спеціалістів, початок і завершення робочого дня яких визначається через введення особистих логінів та паролів.

Основним проблемним моментом в автоматизації обліку відпрацьованого часу є контроль за роботою працівників, які можуть знаходитися на робочому місці, але не виконувати свої функціональні обов'язки. Досить ефективним в такому випадку є використання камер спостереження чи інших пристроїв контролю, що дозволить запобігти ухилянню працівників від праці. Камери відеоспостереження разом із функцією розпізнавання обличчя також можуть використовуватися для ідентифікації працівників та їх пропуску в приміщення в умовах, де неможливо встановити прилади сканування відбитків пальців. Також, візуальна ідентифікація допоможе здійснювати облік переходу працівників з одного приміщення в інше та часу перебування на підприємстві без необхідності сканування відбитків пальців.

Перелік постійних та змінних даних про відвідування особою території підприємства подано в інформаційній моделі на рис. 1.

В автоматизованій системі обліку робочого часу доцільно використовувати єдину базу даних кадрового обліку. Інтегрована база даних повинна містити усю інформацію про працівників підприємства: вік, стаж, кваліфікацію, освіту, посаду, методику розрахунку

оплати праці, наявні пільги щодо оподаткування заробітної плати, особливі умови, що визначають право на доплати чи компенсації. Всі документи, які стосуються кадрової політики, реєструються в інформаційній системі. Особливо важливим є реєстрація факту санкціонованої відсутності працівника на підприємстві у зв'язку з відрядженням, хворобою, відпусткою тощо. Наявність відповідного електронного документу по конкретній особі дозволяє системі не зараховувати прогул працівнику, якого немає на робочому місці.

Для забезпечення достовірності та своєчасності обліково-контрольних процедур на підприємствах, які використовують пропускні системи, рекомендовано обрати хвилину як базову одиницю виміру відпрацьованого часу. Хвилина робочого часу – оптимальна калькуляційна одиниця, що дозволяє організувати більш ефективний облік заробітної плати. Зокрема, незначне порушення працівниками часового режиму роботи підприємства розцінювалося як прогул однієї години часу або навіть робочого дня. З використанням похвилинного обліку доцільно здійснювати облік часу запізнь працівників на роботу або несанкціонованого перетину ними меж підприємства протягом календарного місяця. В кінці звітної періоду на основі даних про сумарні непродуктивні втрати робочого часу рекомендовано автоматично коригувати розмір заробітної плати.

Інформацію про відхилення робочого періоду кожного працівника від нормативних показників доцільно оперативно надсилати на автоматизоване робоче місце фахівця. В посадовій особі появляється можливість самоконтролю та коригування робочого часу. Мінімізується можливість маніпулювання при самостійному заповненні працівниками листів відпрацьованого часу щодо закруглення до повної робочої години з метою отримання більшої заробітної плати. Система автоматизовано фіксуватиме хвилину початку та завершення роботи посадовою особою, що забезпечує справедливую оцінку відпрацьованого часу та мінімізує конфлікти між працівниками та працедавцями.

Облік робочого часу в хвиликах може використовуватися для стимулювання продуктивності праці осіб з нормативним фондом робочого часу. Похвилинна система автоматизованого обліку відпрацьованого часу актуальна для працівників, заробітна плата яких залежить від комбінованого поєднання різних видів робіт в межах запланованого часового періоду. Зокрема, робота педагогічних працівників оцінюється виходячи з календарних або академічних годин надання освітніх послуг. Проте, мають місце випадки запізнення вчителів на початок заняття, що жодним чином не впливає на розмір заробітної плати. Натомість, щохвилинне врахування

робочого часу дозволить здійснювати коригування значення відпрацьованого часового періоду.

Аналогічно для працівників з ненормованим робочим графіком, що працюють на принципах «фрилансу» з погодинною оплатою праці, появляється можливість достовірного обліку і контролю часу, проведеного на території підприємства. Працівник самостійно здійснює контроль та визначає тривалість робочої зміни на конкретному підприємстві. За кожен хвилину робочого часу може здійснюватися нарахування заробітної плати. Збільшення терміну перебування на підприємстві максимізує розмір зарплати.

Також автоматизована система обліку здатна калькулювати відпрацьований час в умовах роботи з розривом змін, що актуальне для підприємств з трьохзмінним режимом функціонування. Працівники можуть відлучатися з території підприємства чи залишати виробничі приміщення на певний час. Система ідентифікуватиме факт переміщення посадової особи з підрахунком загального періоду виконання безпосередніх функціональних обов'язків. Окремо необхідно вести облік простоїв працівника, що передбачені технологічним процесом або специфікою діяльності підприємства. В часовому регламенті автоматизованої системи обліку необхідно прописати виробничий процес з можливістю невиконання працівниками посадових інструкцій, що не варто розцінювати як втрата робочого часу. Наприклад, після виготовлення певного обсягу продукції потрібний час на охолодження обладнання, завантаження нової порції сировини тощо. Іншими словами, після завершення виробничого циклу працівник згідно з посадовими інструкціями може покинути місце праці або виробниче приміщення і використати час вимушеного простою для своїх потреб.

Забезпечується автоматизований контроль за особистими втратами продуктивності праці. Система автоматизованого обліку здатна відслідковувати відхилення від нормативного

значення часу, необхідного на виконання одного виробничого завдання, виготовлення працівником однієї одиниці готової продукції, надання відповідної послуги посадовою особою. Кожний факт відхилення фіксується в єдиній базі даних у різних аналітичних розрізах. Акумуляовані дані є підставою для виявлення фактів зменшення продуктивності праці кожного працівника, що може бути сигналом для оцінки виробничих умов чи професійної придатності відповідного фахівця. І навпаки, дострокове виконання виробничого завдання є свідченням доцільності впровадження дослідних умов виробництва в усю діяльність підприємства.

2. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

На основі інформації про відпрацьований час та вид виробничого приміщення, в якому перебував працівник, можна автоматизовано нараховувати йому заробітну плату.

Для автоматизації обліку і контролю заробітної плати доцільною є попередня фіксація тарифу за відпрацьовану одиницю часу за кожним видом виробничого приміщення підприємства. Таким чином, необхідно встановити базові тарифні ставки оплати праці працівників за кожну хвилину перебування у певному виді приміщення, для чого рекомендовано територію підприємства поділити на декілька зон (табл. 1).

Таблиця 1

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ПРИМІЩЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНИМ ПРИЗНАЧЕННЯМ

№ з/п	Функціональне призначення приміщень підприємства	Розмір тарифної ставки по заробітній платі
1	Приміщення прийому їжі та відпочинку	Оплата відсутня
2	Територія для переміщення між приміщеннями підприємства, приміщення особистої гігієни та зміни одягу	Оплата мінімальна
3	Підсобні приміщення, перебування в яких не передбачене функціональними обов'язками працівника	Мінімальний або середній розмір оплати
4	Безпосереднє робоче місце (приміщення) працівника	Високий розмір оплати
5	Приміщення, пов'язане з потребою затрат додаткових фізичних чи інтелектуальних зусиль, які не входять до прямої компетенції працівників	Підвищена оплата

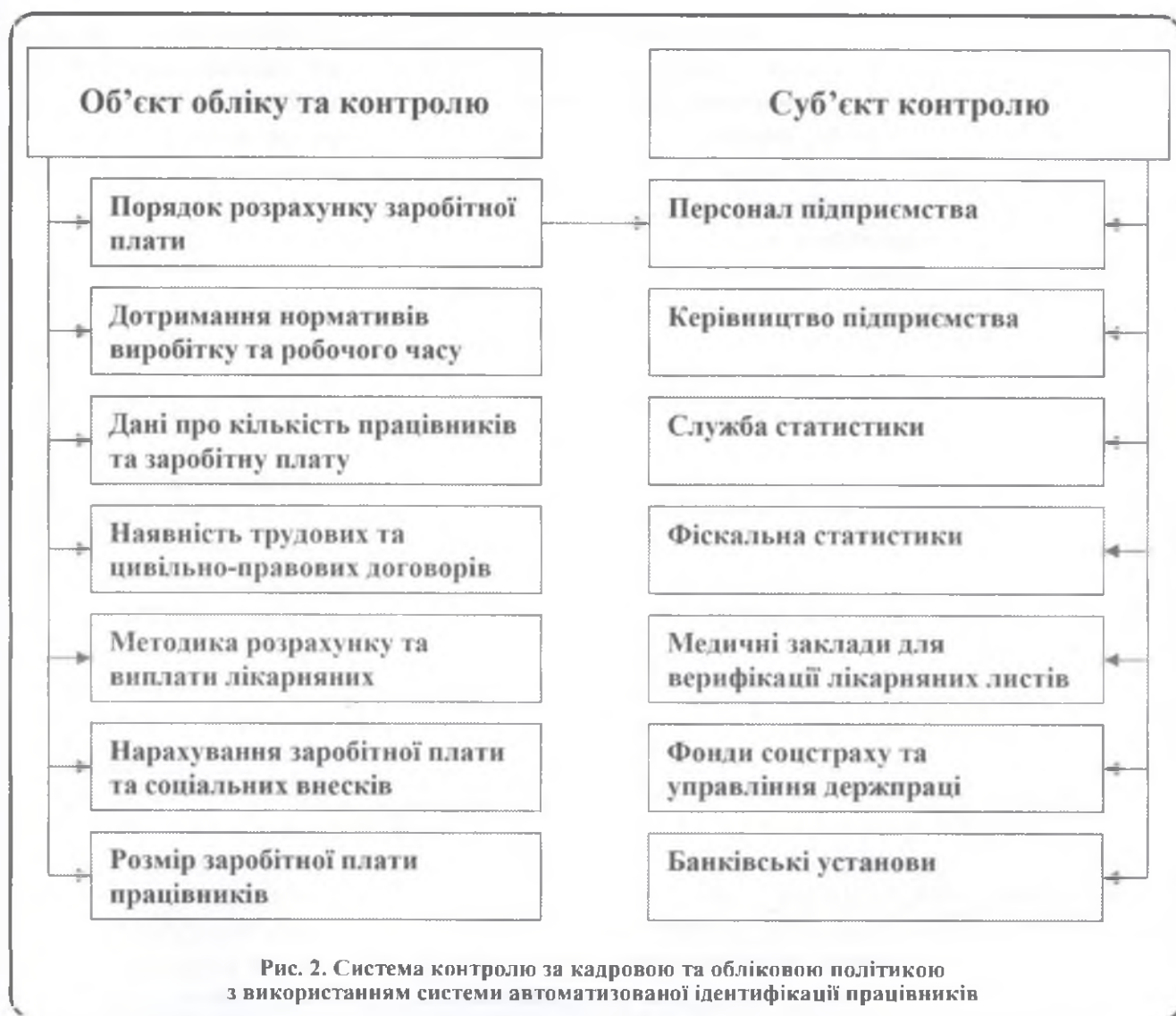
Нарахування заробітної плати має здійснюватися з врахуванням функціонального призначення виробничого приміщення та професійних обов'язків працівника. Досить часто приміщення підприємства, яке є основним робочим місцем одного працівника, може бути допоміжним для іншого. Тому обов'язковим є розподіл території підприємства на окремі функціональні зони індивідуально для груп виробничого персоналу. Також необхідно розробити часовий регламент кожного працівника підприємства через визначення впливу відпрацьованого часу, продуктивних та непродуктивних простоїв на зарплату.

Корисним також є автоматизований облік поточного часу та дня тижня. При понаднормовій роботі доцільно автоматично нараховувати доплати виробничим працівникам. У випадку фіксованої тривалості робочого дня доцільно застосовувати додаткові виплати за роботу у понаднормовий час. Автоматизованій системі ідентифікації на основі моніторингу тривалості робочої зміни кожного працівника доцільно доручити автоматичні донарахування до зарплати. Застосовувати калькуляційну одиницю «хвилина» доцільно лише починаючи з другої години понаднормової праці. Оскільки працівник в перші хвилини після завершення робочого дня може витратити час на міжособові комунікації, процедури особистої гігієни, недоцільно кваліфікувати затримку на робочому місці як роботу в понаднормовий час. Тому заохочувальні виплати доцільно виконувати за повну першу годину та наступні хвилини понаднормової продуктивної праці. Моніторингу підлягає також праця персоналу у нічний час та у вихідні. Через співставлення актуального часу з присутністю працівників на робочому місці, у робочих приміщеннях та за виробничим обладнанням, доцільно автоматизовано нараховувати основну та додаткову заробітну плату. Інформація з системи автоматизованої ідентифікації працівників підприємств застосовується також для організації перманентного контролю за кадровою та обліковою політикою підприємства (рис. 2).

Для достовірного нарахування компенсації за тимчасову втрату працездатності працівникам необхідно налагодити ефективні комунікації з медичною інформаційною системою (електронною картотекою пацієнтів). Одержані від персоналу лікарняні листи доцільно автоматизовано верифікувати з єдиною базою даних медичних закладів. Кожний документ медичного характеру можна перевірити на достовірність. Забезпечується контроль за коректністю та своєчасністю нарахування компенсаційних виплат за час хвороби працівників. Більш детально про автоматизацію обліку з використанням електронної картотеки пацієнтів йдеться у авторській статті [9].

На основі автоматизовано зібраної інформації з пропускової системи підприємства можна в електронному вигляді формувати первинні документи: таблиць обліку відпрацьованого часу, відомість нарахованої заробітної плати та інші. Розрахункові листки рекомендовано автоматично надсилати на автоматизовані робочі місця фахівців та особисту електронну пошту з метою інформування про методику розрахунку заробітної плати та утримань з неї.

Факт формування розрахункових відомостей щодо нарахованої заробітної плати запускає автоматичний процес її виплати. З попередньо встановленим часовим лагом після реєстрації в системі відомостей нарахованої заробітної плати формуються банківські документи. Бухгалтеру, відповідальному за облік заробітної плати, головному бухгалтеру та керівнику на автоматизовані робочі місця чи особисті мобільні комунікатори доцільно виводити інформаційний запит про дозвіл чи заборону проведення розрахункової операції. Після отримання погодження автоматизовано здійснюється відправка електронних документів через систему «клієнт-банк» в банківську установу до виконання. Банк здійснює перерахунок коштів на особисті зарплатні рахунки (карткові рахунки) працівників, що завершує цикл нарахування та виплати заробітної плати.

Для забезпечення належного державного контролю за порядком організації праці та нарахування заробітної плати частину облікової інформації, що не становить комерційну таємницю, можна відправляти в статистичну та податкову служби. З метою інформування державної фіскальної служби про працевлаштованих осіб на основі трудового договору, цивільно-правового договору; розмір основної та додаткової заробітної плати; дотримання методик розрахунку компенсаційних чи соціальних виплат, доцільно розробити нормативно-правову та інституційну базу обов'язкового встановлення системи автоматизованої ідентифікації працівників на великих підприємствах.

В майбутньому при застосуванні значною кількістю підприємств принципів цифрової економіки можна буде організувати тотальний та перманентний автоматичний державний контроль за кадровою та обліковою політикою підприємства.

3. ОБЛІК ІНШИХ ВИТРАТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УТРИМАННЯМ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Автоматизовану систему ідентифікації осіб також рекомендовано використовувати для обліку витрат на утримання персоналу. В останні роки зростає часта витрат на соціальне, побутове та рекреаційне забезпечення працівників. Інноваційні підприємства створюють зони відпочинку персоналу. Проте ви-

никають проблеми обліку витрат на утримання приміщень загального використання. До таких просторових зон можна віднести коридори, туалети, ванні кімнати, спальні, ігрові приміщення, лекційні аудиторії, зали засідань та нарад тощо. Враховуючи вільний доступ до спільних зон усіх працівників підприємства, досить складно здійснювати ефективний розподіл між витратами виробничого, загально-виробничого, адміністративного, збутового чи іншого операційного характеру.

На основі ідентифікації загальної кількості працівників різних напрямків діяльності, які відвідали зони спільного використання, доцільно автоматизовано розподіляти витрати на їх утримання між різними групами. Іншими словами, сукупні витрати на експлуатацію приміщень в кінці звітного періоду можна групувати пропорційно кількості відвідувачів виробничого, загально-виробничого, адміністративного, збутового та іншого персоналу.

Володіючи інформацією про конкретну кількість осіб, які відвідали приміщення прийому їжу, можна здійснювати автоматизований облік витрат на харчування працівників. У столових, барах, кафе, які повністю або частково годують персонал за рахунок підприємства, доцільно автоматизовано розподіляти витрати на декілька груп за напрямками діяльності. Після завершення робочої зміни чи календарного дня сукупні витрати на харчування рекомендовано класифікувати на різні види пропорційно кількості відвідувачів. Забезпечується достовірний облік витрат без необхідності фіктивного розподілу або віднесення до складу лише однієї групи витрат.

Фіксація факту перебування працівника на робочому місці може бути корисною при обліку соціального та медичного страхування. Настання страхового випадку під час виконання особою посадових обов'язків є підставою для нарахування страхових виплат. У випадку відсутності працівника на підприємстві або перебуванні не в зоні відповідальності, автоматизована система застосовуватиме по-

нижуючий коефіцієнт або заборонятиме нарахуванню компенсацій. Автоматизований контроль дозволить зменшити ймовірність маніпуляцій з метою отримання неправомірної вигоди від настання страхових випадків на рівні підприємства та держави.

Аналогічно доцільно оцінювати обсяг незавершеного виробництва із значною часткою затрат праці через прив'язку до робочого періоду. Попередньо необхідно розробити таблицю відповідностей усіх витрат, які формують собівартість продукції, до показника затраченого робочого часу у хвиликах. Враховувати доцільно час, витрачений на виготовлення продукції (робіт, послуг) кожного працівника з індивідуальною прив'язкою витрат собівартості продукції, виходячи з посади, кваліфікації, виду робіт виробничого персоналу. Забезпечується максимальна точність оцінки та оперативність автоматизованого обліку незавершеного виробництва без необхідності проведення інвентаризаційних процедур.

Відпрацьований працівниками виробництва час та заробітну плату можна також використовувати як базу для розподілу загально-виробничих витрат. Найбільш проблемним моментом є необхідність нарахування заробітної плати працівникам, які одночасно можуть працювати в різних виробничих підрозділах над виготовленням декількох видів продукції [10, с.395]. Паралельна робота працівниками над декількома виробничими проектами, як і тимчасова відсутність на робочому місці із зменшеною заробітною платою, впливає на достовірність розподілу загально-виробничих витрат. Автоматизована ідентифікація працівників в приміщеннях разом з фіксацією виконання ними функціональних обов'язків сприяє оптимізації обліку виробничих витрат та їх достовірному розподілу на підприємстві. Аналогічно автоматизації підлягають усі витрати, які пов'язані з утриманням та діяльністю працівників на підприємстві з використанням автоматичної системи верифікації та пропуску персоналу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Значна кількість підприємств застосовують системи автоматизованого контролю та управління доступом працівників на територію підприємства з використанням персоніфікованих карт доступу.

Експлуатація системи в основному передбачає реалізацію охоронних функцій. Проте оптимізації потребує також облік і контроль відпрацьованого часу персоналом, нарахованої основної та додаткової заробітної плати, а також формування в електронній формі первинних та звітних документів з відправкою зацікавленим особам. Доцільно замінити технологію ідентифікації осіб за картами доступу на зчитування відбитків пальців в поєднанні з відео наглядом за працівниками. Системи пропуску персоналу розміщуються при вході в кожне приміщення підприємства. Усю територію суб'єкта господарювання необхідно розділити на різні функціональні зони для різних груп працівників. Нарахування заробітної плати доцільно здійснювати, виходячи з часу, проведеного у приміщеннях функціонального призначення персоналу. Для автоматизованого обліку і контролю попередньо розробляються функціонально-часові регламенти працівників з визначенням, де і коли може перебувати кожна особа.

Для ефективного обліку і контролю відпрацьованого часу доцільно впровадити калькуляційну одиницю – хвилина (хвилино-людина). Із застосуванням деталізованої одиниці часу з'являється можливість обліку і контролю відхилень від нормативів робочого часу, забезпечення самоконтролю працівників, зростання продуктивності їх праці. Недотримання часового режиму праці може бути підставою для автоматичного зменшення розміру заробітної плати та застосування штрафних санкцій. Натомість, автоматизована ідентифікація понаднормового виробітку призводить до нарахування додаткових виплат.

Аналогічно можна оптимізувати облік інших витрат на утримання працівників на основі інформації про присутність працівників на робочому місці. Автоматизації підлягає облік загальнопромислових витрат, незвершеного виробництва, витрат на харчування працівників та експлуатацію приміщень спільного використання з чітким розподілом між виробничими, адміністративними, збутовими та іншими витратами. Класифікацію витрат доцільно проводити залежно від видів діяльності працівників.

Формування первинних та звітних документів з використанням системи автоматизованої ідентифікації працівників відбувається в електронній формі. Через облікові комунікації доцільно надсилати інформацію про відпрацьований час та заробітну плату зацікавленим користувачам. Працівникам надається інформація про фактично відпрацьований час та порядок розрахунку заробітної плати; банківським установам про необхідність здійснення платіжних операцій на зарплатні карткові рахунки персоналу; державним контролюючим службам дані, необхідні для статистичного та фіскального контролю щодо кадрової та облікової політики підприємства; медичним та соціальним закладам про звернення працівників за соціальними та компенсаційними виплатами тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Янчев А.В. Електронний облік праці та її оплати – основа державної стратегії формування людського капіталу / А.В. Янчев // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія: Економічні науки. – 2015. – № 2. – С. 212-221.
2. Автоматизована система контролю доступу. – Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Автоматизована_система_контролю_доступу.

3. Ворона В.А. Системы контроля и управления доступом / В.А. Ворона, В. А. Тихонов. – М.: Горячая линия-Телеком, 2010. – 272 с.
4. Система контроля и управления доступом "U-PROX IP". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u-prox.com>.
5. Ревенок В.І. Основні аспекти інформаційних систем з обліку нарахування заробітної плати / В.І. Ревенок, О.С. Мамчур // Молодий вчений. – 2015. – № 2 (17). – С. 22-25.
6. Крутова А.С. Облік праці та її оплати в інформаційній системі підприємства торгівлі / А.С. Крутова, О.О. Нестеренко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2015. – Вип. 2 (32). – С. 174-187.
7. Щирба І.М. Облік розрахунків за заробітною платою в умовах комп'ютерної обробки даних // І.М. Щирба // Вісник ЖДТУ. – № 3 (53). – 2010. – С. 214-219.
8. Система обліку робочого часу «STOP-Time 4.0». Настанова користувача. – К.:ТОВ «Кард-Сістемс», 2016. – 62 с.
9. Муравський В. Облік і контроль наданих медичних послуг в умовах запровадження електронної картотеки пацієнтів / В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 3. – С. 9-17.
10. Дроздова О.Г. Бухгалтерський облік розподілу загальнозаводських витрат: методичний аспект / О.Г. Дроздова // Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія Економіка. – 2016. – Випуск 1(47).Т.2. – С. 396-400.

Научно-технический прогресс привел к актуализации внедрения информационно-коммуникационных технологий в учетные процессы. Активно используются системы пропуска работников, обеспечивающих контроль передвижения лиц, в процессе которого происходит сбор, обработка и накопление информации об отработанном времени. Полученная первичная информация может быть использована для автоматизации учета заработной платы на предприятии.

В статье рассмотрены вопросы автоматизации первичного учета отработанного времени работниками с использованием технологии автоматической идентификации лиц, даны рекомендации по внедрению автоматизированного учета основной и дополнительной заработной платы на основе информации о времени пребывания на территории (помещениях) предприятия. Разработана информационная модель системы автоматизированного контроля за кадровой и учетной политикой предприятия с использованием системы автоматизированной идентификации работников. Усовершенствована организация учета других расходов на содержание работников по направлениям деятельности (производства, управления, сбыта и иной деятельности).

Ключевые слова: *учет, контроль, автоматизация учета, заработная плата, отработанное время, идентификация работников.*

The scientific and technological advances have led to the actualization of the introduction of information and communication technologies in the accounting processes. Actively used employees admission system on the enterprise provide control of the persons movement on enterprise territory, during which the information is collected, processed and stored about worked time. The resulting primary information can be used to automate the accounting of wages on enterprise.

An automation of the primary accounting of employees worked time with technology of automatic persons identification using have been considered, recommendations on the implementation of the automated accounting of main and additional wages based on information about the stay in the territory (areas) of the enterprise have been suggested in the article. The information model of an automated system of control for personnel and accounting policies using automated employees identification system has been designed. Improve the organization of accounting of other costs for employees by activities (production, administration, sales and other activities).

Keywords: *accounting, control, automation of accounting, wages, worked time, identification of employees.*